UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Ad senatusconsultum Macedonianum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

LEX PRIMA.

Omnia. Juriſconſultus hic ſe continuat.

LEX II.

Ait pretor. In ſex caſibus hic expreſſis filiuſfam. ſui iuris effectus tenetur, inquantum facere poteſt. h.d.

LEX III.

Sed an hic. In hac actiõe deducitur quod debetur creditorib⁹ priuilegiatis, vel poſtea contrahentibus, non alijs. h.d.

LEX IIII.

Sed & ſi ex parte. Inſtitutus ex parte non modica, poteſt conueniri inſolidum, vel pro hereditaria portione, & interdum habet beneficium, ne conueniatur vltra quam facere poſſit. h.d.

a §. Interdum. [a] Propter mẽdacium perdit qu's beneficium. Item in actionibus deſcendentibus ex delicto ceſſat hoc beneficium. h.d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Interdũ. Uide Bar. in l. ſi dubitet. §. i. ĩ. de fideiuſſo.

§. Soli autem. Beneficium huius edicti non trãſit ad heredem filij h.d.

§. Sed an etiam. Iſte §. intelligitur duob. mo. tene primam lect. ſecundum quam h.d. In actione temporis ratio habetur, & ſententie tempus inſpicitur. h.d.

§. Is qui de peculio. Qui ſemel egit nõ põt iterum eadem actione ex noua adiectione agere niſi prehabita reſtitutione ex cauſa iuſti erroris. h.d. quod dic vt l. habebat. in prin. ſ. titu. ij.

LEX V.

1 ☞ Filiuſfamilias effectus ſui iuris contra quem petitur executio inſtrumẽti per eum celebrati tempore, quo erat in poteſtate poterit opponere exceptionem, & beneficium huius edicti.

Si filius. Beneficium huius edicti habet locũ etiam contra actionem iudicati. h.d.

1 ¶ No. † quod filijfa. contra quos petitur executio inſtrumenti, ſui iuris effecti poſſunt opponere beneficiũ huius edicti in caſibus ſ. expreſſis. Sed quero, quid ſi ſtatutũ
a dicat [a] quod contra inſtrumentum non poſſunt opponi, niſi cer-
b te exceptiones, an iſta poterit opponi? [b] Rñ. aduertendum, qđ hec exceptio non opponitur contra inſtr̃m, ſed contra executionem: nam non impugnat inſtrumentum ſicut nec ſententiam, ſed limitat executionem. vnde ponderanda eſſent verba ſtatuti, an dicant, quod non poſſit opponi contra inſtrumentum, an vero dicant contra executionem inſtrumenti. Hoc etiam verum videtur propter ceſſionem. Nam ſi ſtatutum dicat quod non poſſit opponi contra exceptionem, non admitteretur ceſſio.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Statutum dicat. Uide Feli. in c. exceptionem. ver. item fallit. de excep. Ro. conſi. ccc. Soci. conſi. ccxxj.

b ALEX. ¶ Poterit opp. Uide p doct. in l. j. C. de iur. & fac. igno. & vide Ange. & Imo. in l. ſi fideiuſſores. §. idẽ rñdit. ĩ. de fideiuſſ.

a §. Sed ſi filio. Fideicommiſſarius [a] vniuerſalis in effectu heres eſſe videtur. h.d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Fideicommiſſarius vniuerſalis habetur loco heredis: intellige tamen vt per Bald. in aut. ex cauſa. de libe. pret. & dixi poſt Bar. in l. j. §. de illo. ff. ad Trebel. & per Bal. in repe. c. ſi pater. de teſta. in vj. & vide hic per Pau. de caſt.

LEX VI.

* Eum qui. Propter mendaciũ perditur iſtud beneficium. h.d. * Nota arg. huius legis, quod ſtulti ſunt illi, qui faciunt aliquem filiũfamilias procuratorem: qr ſi ſtipulatur non querit ſibi, vt hic, & ſ. de inſtit. l. j. & de donat. l. filius. & l. ſi filius. & l. quecũqz. Nec obſtat, qđ eam poteſt cedere, quia quomodo cedet, id quod non habet. Sed tamen poſſet agere aduerſus patrem, vt ſibi ce-
* deret, argu. ĩ. de dona inter vi. & vxo. l. ſi predia. §. j. *

LEX VII.

1 ☞ Conuentus licet non teneatur niſi in quantum facere poſſit, tamen libellus admittitur ſi petatur inſolidum.

a Pater filio. [a] Poteſt agi contra heredes p hereditaria portione, vel cõtra filium inſolidum, ſed in condemnatione filius habebit huius edicti beneficiũ. h.d. ¶ † No. qđ licet actio [b] de-
b tur inquantũ qs facere põt, tñ admittit libellus, ſi petat inſolidũ. Ille autẽ, qui conuenitur, debebit excipere de ſuo beneficio.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ Pater filio. Uide Cep. caut. xv. incip. ſi quis filius.

b ALEX. ¶ Licet actio. Per Bart. in l. ſi dubitet. in §. filius. ff. de fideiuſſ.

LEX VIII.

1 ☞ Inſtitorem preponere quis videtur ſola patientia.

2 Sententia poteſt confirmari ex noua cauſa.

1 Titianus. † Ex ſola patientia [a] videtur qs
a inſtitorẽ preponere. Itẽ iudex appellationis poteſt ſentẽtiam confirmare ex noua
2 cauſa. h.d. ¶ † No. primo, quod ex patiẽtia [b] videtur
b quis aliquem preponere, vt ſ. de exerc. l. j. §. j. Secundo not. quod ſententia poteſt [c] confirmari ex noua cauſa. * quod
* tene menti pro lege, qui teſtamento. ĩ. de excuſ. tut. iuncta l. ſi ex-
* preſſim. de appellat. *

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Ex ſola patientia. Uide in l. quicunqz. de inſti. Bal. in l. ij. C. ad mace. & i ru. C. de exer. & in ru. C. q̃ cõſt. pe. ¶ POMA. Uide ad declarationem Alex. conſi. xliiij. vo. ij. & conſil. cxx. vol. v.

b ALEX. ¶ Patientia. Intellige, ac ſingulariter limita, vt per Bal. in l. ſi is, ad quẽ. de acqui. here. & Mod. Inſti. de actioni. §. curare. Item limita, vt p Bal. in l. j. C. de condi. inde. & dixi poſt Bart. in l. diuus. ĩ. de re iudi. & vide Inn. de app. c. bone. qđ not. Bar. in l. ſi expreſſim. in pñc. in vlti. co. ĩ. de appe. & de forma ſñie vide que dixi in l. per hãc. de tẽpo. app. vide Bart. in d. l. ſi is ad quem. & quod ibi dixi, videlicet quod iudex poteſt ratificare primam ſententiã, que fuit lata ex cauſa incongrua, ſecus ſi ex falſa. Limita hãc legẽ procedere, niſi prius pceſſus fuiſſet ineptus, ſeu nullus, ſecundum Bal. in l. ij. in xiiij. q. de reſcin. vendi.

c POMA. ¶ Sententia poteſt. Uide Oldr. conſil. cxxx. ad fin. Felin. in c. cum cauſa. de re iudica.

* CLAV. ¶ Noua cauſa, Uide alias concord. per Alex. conſil. lxxviij. vol. j. & vide eundem Alexan. in l. non ſolum. §. morte. ĩ. de ope. no. nun. Felin. in c. cum M. Ferrarienſis. de conſtit. & c. cum ſolicitudinem. de appellat.

---

a Ad ſenatuſconſultum [a] Macedonianum. Rub. vi.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Ad ſenatuſcon. Limita iſtum titu. per Iaſ. in l. frater a fratre. in gl. j. mag. ff. de condi. inde. & ad declarationem huius titu. vide Iaſon. in §. actiones autem. Inſti. de actio. Et an huic beneficio poſſit renũtiari, vide Bar. in l. ſi quis pro eo. ver. quarto dico. ff. de fideiuſſ.

¶ Gloſſ. continuat.

LEX PRIMA.

1 ☞ Prefatio denotat mentem & rationem legis condentis.

2 Senatuſconſultum Macedo. non tollit actionem ipſo iure, ſed parat exceptionem.

3 Contractui quando apponitur, promitto bonum nomen facere, quid ſignificat.

a Verba ſenatuſconſulti. [a]
* Primo incipit ponere verba ſenatuſconſulti. [Quero iuxta materiam iſtam. quid, ſi filius iurauerit, nunquid ligabitur iuramento, & habeat locum authen. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. vendit. Iſtam queſtionem mouet Columbus gloſſator illius §. item ſacramenta. c. j. de pac. tenen. & iura. firmand. in vſib. feudorum. & latiſſime dixi in l. ſi quis pro eo. in princ. ĩ. de fideiuſſo. ita quod poſſit contra eum fieri executio, non obſtante ſenatuſcon-
* ſulto Macedoniano.] ¶ No. ex hac prefatione, qđ Senatuſcon
b ſultum [b] non eſt factum principaliter in fauorẽ filiorumfa. ſed in
c in odium feneratorũ, vt colligitur ex hac prefatione, [c] & ſic no. qđ
1 † ex prefatione legis colligitur ratio, & mens condentis. Facit ff. de here inſti. l. ſi. qđ eſt multum vtile p ſtatutis reformandis.
2 ¶ Secũdo no. ex † iſtis verbis, [d] ne actio, petitioqz daretur, qr
d nõ tollitur ipſo iure actio, ſed paratur exceptio, vt patet ex verbis hic poſitis, & per omnes leges huius tit. & ĩ. ad velleia. l. ij. ĩ. ad trebe. l. j. §. j. & hoc verum in ciuilibus, ſed in criminalibus hec verba importat vt ius accuſandi ſit ipſo iure ſublatum, vt l. j.
3 de aleato. facit l. ſi ſeruus. C. de his qui ad eccl. confu. † Ulti. no. illa verba, bonum nomen &c. quod facit pro verbis, que apponuntur quotidie in contractu ceſſionis, ſi promiſit bonum nomẽ facere, &c. quod hic ſumitur.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Uerba ſenatuſconſulti. In quibus caſib⁹ non hz locũ iſte titulus, vide C. e. l. ij. & iij. & ſignãter Bal. in l. Macedoniani.

⁊ quaſi per totum. Vnum no. ad declarationem huius tit. quod poſuit Inn. in c. quia pleriq; circa fi. commen. de immunita. eccleſ. vbi voluit ſingulariter, quod licet filioſa. contra creditorem competat hec exceptio Macedoniani, quod tamen ſi in veritate mutuaſſet creditor propter neceſſitatem filij, peccaret mortaliter filius, quod exceptione ſe defenderet.
b POMA. ¶ Senatuſconſultum. Vide Alex. conſil. cxix. vol. v. vbi loquitur in inueſtitura. ⁊ conſi. cxxiij. in fi. eo. vol.
c POMA. ¶ Prefatione. Vide Barb. conſi. v. j. co. vo. j. ⁊ ꝯſ. lvj. ⁊ lix. vol. ij. Moder. in l. j. §. ſublata. ff. ad Trebel.
d ALEX. ¶ Ex iſtis ver. Et adde Bar. in l. j. ſ. de condi. ex lege.
a **§. Si pendeat.** a Hunc incipit Iuriſconſultus exponere verba edicti.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si pendeat. Vide Bald. in l. fi. in verſ. venio ad ſecundum. C. de ſent. paſ. ⁊ reſt.

§. Certe ſi arrogatus. Quero, que eſt ratio differẽtie inter hunc caſum, ⁊ precedentem? Reſp. quod poſtliminium fingit retro quem fuiſſe ſui iuris, reſtitutio in integ. non fingit retro, ſed de nouo inducit. Hoc probatur hic, ⁊ gl. h. d. in l. Gallus. §. ⁊ qd ſi tantum. de lib. ⁊ poſthu. in fi. magne gl.

LEX III.

1 ☞ Opinio communis excuſat aliquem.
2 Macedoniani exceptio habet locum in ſciente quem eſſe filiumfamilias cum mutuat.
3 Articulũ ad ꝓbandũ quẽ ſe geſſiſſe pro patrefa. formãdi mod⁹.
4 Ignorantia facti preſumitur in pupillo, ⁊ minore.
a
1 **SI quis patremfa.** a Cõis † opi. quẽ excuſat. Item in pupillo, ⁊ minore preſumitur ignorantia. h. d. ¶ No.
2 quod † primo licet ſimpliciter loquatur de eo qui mutuat filioſa. tñ debet intelligi de eo qui ſcienter hoc facit. l. pe. ſ. eo. Huius ratio eſt, quia hec exceptio eſt inducta in odium feneratorum. Si n. ignoraret, ceſſaret odium, ſecus ſi exceptio eſſet inducta in fauorem filij, quia tunc ſufficit vt decipiatur licet aduerſarius ignoret. l. ij. §. verba. ſ. ad Velleia. C. ſi min. ſe maio. di
3 xerit. l. j. ⁊ ij. quod eſt notandum. ¶ Secundo no. † iſtum text. ex quo collige modũ formãdi articulũ ad probandũ qđ quis ſe pu
4 blice gerebat vt paterfa. ¶ Tertio no. † ex verſ. proinde, qđ in minore ⁊ pupillo preſumitur ignorantia facti. quod tene menti.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si quis patremfa. Sed quãto tpe requirit qđ geſſerit ſe ꝓ patrefa. Dic ꝙ ꝑ decenniũ, ſcđm Bal. in l. ij. C. ſi aduer. rẽ iud. qđ no. per Bar. in l. labeo. ff. de ſup. leg. ⁊ ibi vide Bald. in d. l. ij. vbi ponit no. ꝑ quos actus ꝓbetur ipſum ſe gerere, vt patremfamilias, vel vt emãcipatũ. Ad qđ bene faciunt etiã no. per Bal. in l. j. ad fi. C. qui ⁊ aduer. quos. ⁊ adde ad hãc l. no. ꝑ Bal. ⁊ ibi etiã eſt tex. in l. j. C. eo. ⁊ vide Bal. in l. ij. C. eo. Quid, ſi filius cõſueuit accipere mutuũ, ⁊ pater erat cõſuetus reſtituere, an cogat in futurũ pater reſtituere? Et tenet ꝙ ſic. Et ad iſtũ tex. in ꝓpoſito vide ꝙ no. Bal. in l. ij. in vlt. col. C. de ſenten. ¶ Adde ad propoſitũ ꝙ voluit Bal. ꝯſ. clxxiiij. li. iij. ꝙ ſi dñs ſolitus erat ratificare cõtractus celebratos ꝑ nuntiũ ſuũ, ꝙ in futurũ tenebit ratificare. ¶ POMA. Vide l. ij. vlt. co. C. ſi aduer. rẽ iud. Alex. ⁊ alios, in l. eſt receptũ. ff. de iuriſ. om. iud. ⁊ Alex. ꝯſi. lxxxv. vo. ij.

LEX IIII.

SI filiuſfami. §. Si a filio. Tempus numerationis, non tempus ſtipulationis ſeu mutui inſpicitur. h. d.

LEX VIII.

ITem ſi filiuſfami. Filiuſfami. fideiubẽdo obligat, niſi fuerit factum in fraudem, idem in conſtitutione duorum reorum. h. d.

LEX IX.

SEd Iulianus adiecit.

§. Sed ⁊ ſi filiuſfami. Filiuſfami. põt mutuum in cauſam patris accipere, licet non poſſit res patris obligare. h. d.

§. Mutui dationem. In hoc ſenatuſconſulto verbum, pecunie, accipitur ſtricte, niſi fraus interuenerit. h. d.

§. Non ſolum. Hec acceptio eſt in rem ex parte eius, cui opponitur. h. d.

a **§. Item ſi duos.** a In duobus reis debendi inſpicitur conditio eius, ad quẽ pecunia peruenit. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Item ſi duos. Vide Bal. no. in l. j. C. e. quid ſi duo rei credendi mutuauerunt ſimul filioſa. vnus ſciuit eum filiumfam. ⁊ alter ignorauit, an ſcientia vnius noceat alteri? decidit per illũ tex. vide ibi, ⁊ quod no. Bart. in l. ex duobus. in fin. de duo. reis. alleg. etiam Bal. in l. fi. C. eo. ⁊ vide hic Pau. de Caſt.

§. Quanquam autem. Hec exceptio competit filioſa. ⁊ ſucceſſoribus eius non tamen ei, qui inſtitorem preponit tacite, vel expreſſe. hoc dicit.

a **§. Proinde.** a Si pecunia in rẽ patris vertatur, vel in probabilem ſtudiorũ cauſam, hec ex-
1 ceptio ceſſat. h. d. ¶ No. tex. ibi, intelligendum, ⁊c. † ꝙ ex eo qđ quis poſtea facit, preſumitur animum ab initio habuiſſe.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Proinde. Et ita alle. ĩ no. q. Bar. ĩ l. cetera. §. fi. đ leg. j. ¶ POMA. Ergo ex ſequenti actu ꝑſumitur qualitas ꝑcedens. Pro quo vide Ro. cõſi. cccliij. col. j. Pau. de Ca. ꝯſi. lxxiiij. j. vol.

§. Si filiuſſa. Hãc exceptionẽ ceſſare facit in neceſſariã cauſam exceptio, ⁊ patris ſolutio, ⁊ pignoris datio vſque ad pignorum quantitatem. h. d.

LEX XI.

SEd ⁊ ſi paterſa.

§. Si ab alio. Filius poteſt ſoluere mutuanti pecuniam ad hoc ſibi donatam, ſecus in donata ſimpliciter. h. d. ¶ No. caſum iſtum, facit ad id, quod no. in l. iiij. §. nihil. de manumiſ.

a **§. Hoc ſenatuſconſultum.** a Hec exceptio cõpetit filijs vtriuſque ſexus, etiam pecunia extante. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Hoc ſenatuſcõſul. De iſto tex. vide no. Bal in l. Macedoniani. C. eo. quem alleg. hic Pau. de Ca. vt hic per eum.

§. Non ſolum. Hec exceptio competit filijs, ⁊ eorum interceſſorib⁹, niſi animo donandi interceſſerint, ⁊ quia eſt odioſa, ſolutum indebiti non repetitur. h. d.

LEX XIII.

TAmen ſi. Hec exceptio poteſt opponi, etiã
1 poſt ſententiã. h. d. ¶ † No. ꝙ hec
a exceptio, a ⁊ exceptio Velleiani poſſunt opponi poſt ſententiam. Huius ratio põt eſſe in Macedoniano, qꝛ hec exceptio, cũ ſit inducta in odiũ feneratorũ, non poteſt filius
b ei renuntiare, b vnde eam poterit opponere poſt ſententiam. Et ideo puto, ꝙ ſi paterfa. factus litigauerit, ⁊ hanc exceptionem non oppoſuit, ꝙ eam non poſſit opponere poſt ſententiam. In Velleiano vero eſt ratio, quia in propria litigatione interceſſio eſt: argu. l. ſi mulier in iure. ſ. ad Velleianum.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Hec exceptio. Vid qđ no. Bal. ĩ auth. ſi q. C. ad Vel.
b ALEX. ¶ Non poteſt filius ei renũtiare. Vide qđ ponit Bar. l. ſi teſtamento. §. pe. de fideiuſ. ⁊ limita vt per Io. in l. nemo põt. de leg. j.

LEX XVI.

a **FIlium habeo.** a Dictum in filio extẽditur ad nepotem. hoc d.
* * Tene menti iſtam rationẽ: iuſſus eius nihil operatur, cum ipſe in eadem ſit cauſa. Hic dicitur, ꝙ habet locum ſenatuſconſultum Macedonianum, poſito, ꝙ iuſſu patris mutuum fuerit contractũ. Cõtra. C. eo. ti. l. Zenodorus. vbi đr, quando iuſſu patris filiuſfamilias contraxit mutuum, ⁊ tamen ceſſat ſenatuſconſultum Macedonianũ: cuius cõtrarium dicit iſte tex. quare, ⁊c. dic, ꝙ hic in hac materia accipimus iuſſum patris habentis filium in poteſtate, ⁊ tunc ceſſat Macedonianum: vt legẽ contraria, ⁊ ibi hoc innuit glo. que eſt ſup verbo voluntate. ibi, itẽ patris accipe, ⁊c. hic vero pater iubẽs non habebat filium in poteſtate, ſed erat in poteſtate aui. arg. l. ſic eueniet. ſ.
* de adult. *

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Filiũ habeo. Hec lex eſt multũ not. ⁊ de eius materia vide Bal. in l. ſi ꝑmittente. C. eo. ¶ POMA. Hec l. probat ꝙ lex penalis, ⁊ odioſa extenditur de vna ꝑſona ad aliã ꝓpter identitatẽ rationis. Vide concordata per Ro. conſil. ccccxcij. ñ. du. vbi dicit ꝙ lex minorans penam in perſonam vnius, extenditur ad aliam in non expreſſa, dato quod exceptiue loquatur.

LEX XVIII.

a **SI filiuſſa.** a Ratione cõuentionis qui epiſtolam recipit, videtur approbare, ꝙ in epiſtola continetur. h. d. de hoc plene dixi j. rem ra hab. l. quo enim. §. j.

ADDI

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Filiusfa. Adde Bar. in l. cũ tabernam. §. pe. in fi. ĩ. de pigno. Idẽ in recipiẽte ambaſiatã ſcđm Io. And. in d. § morte. ⁊ ibi dixi: ⁊ vide que no. Bal. in auth. qua in ꝓuincia. Vide de recipiente literas, ⁊ nihil dicente, Phil. Dec. in c. ſcripta. nu. 15. de fide inſtr. Panor. conſi. xviij. nu. 5. vol. ij. Alex. conſi. lxxviij. lib. i. ¶ POMA. Circa materiã huius taciturnitatis, ⁊ qđ operetur: vide multa per Panor. conſi. lxxxi. inci. prima facie dicẽdum. Et quõ poſſit extorqueri ꝯfeſſio ab aduerſario, vide Math. no. xxi. incip. not. mirabiliter modum. De ꝓbatione aũt epiſtolarum cõtra ſcribentes ꝓ illis qbꝰ ſcribit, vide Raph. Cuma ꝯſ. clxxvij. inci. recipiens literas. ⁊ de intellectu huius l. vide Alex. in l. non ſolum. §. morte. de no. oper. nun. ff. ⁊ Alex. conſ. cxlvij. vol. ij. Fel. in c. nonne bene dicimus. ver. fallit quarto. de preſumpt. Barb. conſi. vj. vol. j. ⁊ ꝯſi. xxxvij. vol. j. ⁊ conſi. xj. vol. ij. ⁊ ꝯſil. xv. eo. vol. Alex. ꝯſi. lxxviij. vol. j. vide addit. ad Panor. c. ij. de fide inſtrum.

LEX XX.

Creditorem. Mortuo filiofa. qui mutuũ accepit, dum erat in poteſtate, pro illa obligatione non poteſt accipi fideiuſſor, quod dic vt in glo.

Liber decimusquintus.

a De peculio. a Rubrica i.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ De peculio. Ad intellectũ totius tituli vide Bar. poſt gl. in l. pater ꝙ caſtrẽſe. ĩ. de caſt. pec. ⁊ in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus, in fi. de dam. infec. Et formam libelli in actione de peculio, vide ꝑ Cy. in l. pen. C. qđ cũ eo. ⁊ gl. in l. j. ff. ſi pars here. pe. in ver. vẽdicabit. ⁊ vide quod no. Bal. in l. fi. in fi. C. quod cum eo. ¶ POMA. Et de quo peculio loquatur iſte titulus, vide Are. in l. cum fundus. §. ſeruum tuum. ff. ſi cer. pet. Cep. conſi. xxi.

1 ☞ Peculium eſt quedam vniuerſitas, ſed proprie eſt quedam parua pecunia, quam filius vel ſeruus parſimonia acquiſiuit.
2 Peculium aduentitium id quod donat pater filio bene merenti efficitur, ⁊ eius proprietas eſt filij.
3 Pater in aduentitijs conuenitur tanquam legitimus adminiſtrator filij.
4 Peculium ſumitur octo modis, ⁊ quot modis filius poſſit habere peculium.
5 Filius dicitur dominus rerum paternarum propter ſpem ſucceſſionis: Et quia de eis alitur.

¶ Venio ad rub. de peculio, ⁊ iſtam rub. glo. continuat ad tit. de exercitoria. Tu potes cõtinuare ad tit. ŝ. pxi. Dictũ eſt ŝ. ꝙ ex cõtractu filij pater nõ obligatur, ſed qꝛ aliquãdo pater nõ conuenitur de peculio, vt qñ filius non eſt mutuatus, ideo ponitur
1 rub. de pecul. Et pro huius declaratione primo quero † quid ſit peculium. Azo dicit qđ eſt vniuerſitas quedã, cum in ea poſſunt eſſe mobilia, ⁊ immobilia, corporalia, ⁊ incorporalia, vt ipſe no. C. qđ cũ eo. ſed ſua diffinitio procedit largo modo ſumendo peculiũ, vt ĩ. videbitis. Nam quatuor ſunt nomina vniuerſitatis, ſ. hereditas, bona, peculium, ⁊ patrimoniũ: ſed ſtricto modo ſumẽdo, prout loquit̃ titulus noſter, dico ꝙ peculiũ eſt quedã parua pecunia, quã ſeruus, vel filius ꝑ parſimoniã acquiſiuit, vt l. peculium ex eo. ĩ. eo. vel dñs vt merenti ſeruo dedit, id eſt, quod ſit queſitũ, ĩ peculio habere permiſit filio vel ſeruo, vt l. peculiũ eſt. in prin. ĩ. eo. ⁊ extra de ſimo. c. de ſimoniace. Pone exẽplũ, cõtingit. n. plerũqꝫ quod habentes ſeruos, caſtaldos dant eis pro eorũ victu, pone ſingulis mẽſibꝰ quinque florenos, ſi quidẽ ergo ſeruus fidelis poſſet trãſire victũ ſuũ cum tribꝰ florenis, duos parſimoniaſſet, iſta parſimonia, parſimoniatio appellat̃, ⁊ exemplũ iſtud in filio, ⁊ ĩ ſeruo procedit, ⁊ hoc totũ peculiũ efficitur, quoties dñs hoc agit vt vel ſerui vel filij peculiũ efficiatur. Secundum exemplum, cum benemerenti dominus vel pater peculium concedit ſine dubio in ſeruo procedit, ſed in filio non videtur procedere ſcđm iura. C. ſeu auth. Sed ſecundum hec iura fforũ procedebat ſicut in ſeruo, qm̃ illud eſt peculium qđ habet filius a patre, cuius tamen adminiſtrationem, non proprietatẽ
2 habet, † ſi pater filio merenti donat quatenus aſcendunt merita filij, eatenus filius capit vt extraneus, vt ſtatim fiat dominus, ⁊ illud tranſit in peculiũ aduentitium, cuius proprietas eſt hodie ipſius ſilij. Primũ probatur in l. ſi donatiõe. ⁊ ibi no. per doc. C. de coll. ⁊ in auth. vnde ſi parẽs. C. de inof. teſt. ⁊ ĩ. đ caſt. pecu. l. ſi forte. Secũdũ probatur in l. cum nõ ſolũ. ⁊ in l. cũ oportet. C. de bo. que lib. licet olim eſſet ſecꝰ, qꝛ aduẽtitia erãt patris pleno iu-
3 re. Ex his ergo patet, † quod pater nõ de peculio, ſed vt tãquã legitimus adminiſtrator cõuenit̃, vt no. in l. pater ꝙ caſtrenſe. de caſ. pec. ⁊ ŝ. de ꝯd. ind. l. frater a fratre. Facit ẽt qđ no. ĩ. de fideiuſ. ĩ l. ſi qs ꝓ eo. §. i. ⁊ no. Inſt. de act. §. fi. ⁊ in l. j. C. de bo. ma. dicã
4 plenius ĩ. e. ti. l. j. §. verba. ¶ Itẽ querit gl. † quot modis ſumat̃ hoc nomen peculium, ⁊ dicit ꝙ octo modis. Primus, ſecundus, quartus, quintꝰ, ſextus, ſeptimus, ⁊ octauus ſunt clari. ¶ Venio igit̃ ad tertiũ, dũ de caſtrẽſi vel q̃ſi caſtrẽſi loquit̃. Ad cuius declarationẽ debes ſcire, ꝙ filiuſf. multis modis põt habere peculiũ. Primo pecuniã paternã, quã đ patris arca accepit, puta
5 qꝛ adminiſtrabat bona patris. Nã lꝫ filiꝰ † dicat̃ dñs rerũ paternarũ. l. in ſuis. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ Inſti. de her. quali. ⁊ diffe. §. ſui. hoc ideo đꝛ, qꝛ de eis alit̃ ꝓpter ſpẽ future ſucceſſionis. Itẽ põt habere caſtrẽſe peculiũ, qđ acqſiuit in caſtris vel more caſtrorũ, vt C. de caſtr. pec. l. i. ⁊ ĩ. đ caſt. pec. ꝑ totũ. Itẽ põt habere q̃ſi caſtrẽſe peculiũ, vt filiusfa. haberet pecuniam ex publico in aliqua adminiſtratione cõſtitutꝰ, vt C. de aſſeſ. l. velut. ⁊ in his duob. peculijs loco patriſfa. habet̃. ŝ. ad Mace. l. ij. ⁊ C. đ inof. teſ. l. fi. Itẽ põt habere peculiũ aduẽtitiũ, ꝙ filius acquirit ex bonis maternis, vel aliunde, ꝙ̃ a patre, ⁊ in hoc olim pater dominiũ habebat pleno iure, hodie vero tm̃ hꝫ vſumfructũ vt legitimus adminiſtrator, vt C. đ bo. ma. l. j. ⁊ in d. l. cũ oportet. ⁊ vtrobiqꝫ not. qđ ẽ verũ qñ hoc peculiũ fuit q̃ſitũ voluntate patris, alias pleno iure eſt filij, ⁊ dat̃ filio curator in hoc peculio, vt l. fi. C. de bo. q̃ lib. Itẽ põt homo habere peculiũ ꝓfectitiũ, qđ cõcedit̃ ſibi a patre, vt ĩ. eo. l. depoſiti. §. fi. vel ab alio, cõtẽplatione tñ patris, vt ĩ. ad Treb. l. ex facto. §. ſi quis. ⁊ l. ſed ſi plures. §. ĩ arrogato. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ de iſto loquitur hic tit. vt in j. queſt. dixi, ⁊ omnes iſtos modos peculij ponit glo. in l. frater a fratre. ŝ. de condi. indebi.

LEX PRIMA.

1 ☞ Ordo iuris inſpici debet.
2 Legitimus tutor an preferatur datiuo.
3 Actio de peculio datur inquantum vires peculij patiũtur, ⁊ eſt natiua. nu. 6. ⁊ 13.
4 Ponderis maioris ⁊ valoris quod eſt, premittendum eſt his, que ſunt minoris.
5 Actio habet duas cauſas.
7 Actio de peculio in quo differt ab actione exercitoria vel inſtitoria, ⁊ nu. 9. ⁊ 10.
6 Actio de peculio quare datur potius contra patrem vel dominum, quam illa, que deſcendit a iure ciuili.
11 Actio de peculio, in quo differat ab actione tributoria.
12 Actio de peculio ꝑſonalis eſt, ⁊ orit̃ ex obligatione ciuili. nu. 14.
15 Obligationes que oriũtur ex reſcriptis principũ vel ex edicto pretoris, habent etiã effectum naturalis, ⁊ producunt actionẽ.
16 Actio de peculio eſt ſtricti iuris.
17 Actio que competit ꝯ filium ⁊ datur ꝯ patrem, eſt vna, ⁊ eadẽ.
18 Pronomen, hoc, eſt demonſtratiuum tam ad oculũ intellectus, quam ad oculum corporalem.
19 Teſtis examinatus in palatio capitanei ſi deponendo ſuper articulo quod cõtractus fuerat factus in palatio Epiſcopi dicat contractum factum in hoc palatio, ſuſtentatur dictum, quia refertur ad oculum intellectus.
20 Agens de peculio, non agit de in rem verſo.
21 Verſum, quod in rem domini eſt quãdo dicatur eſſe in peculio.
22 Pater quando tenetur de peculio, de quo peculio intelligatur.
23 Pater qualiter teneatur de peculio mortuo filio.
24 Maſculinum quomodo cõcipiat femininum, ⁊ an ſit de proprio ſignificato. num. 25.
26 Statutum quod ſi quis vadit de nocte puniatur in decem, comprehendit feminam.

Ordinarium. Iſtud principium vſqꝫ ad §. poteſtatis. diuiditur in quatuor partes. Primo enim ponitur continuatio. Secundo quotupliciter agatur ex hoc edicto. Tertio ponuntur verba edicti. Quarto illa incipit exponere. Secunda ibi, eſt autem. Tertia ibi, verba autem. Quarta ibi, de eo loquitur. ⁊ h. d. Sicut ſe habet patrimonium ad libertum, ita ſe habet peculium ad ſeruum vel filium, vt pater vel dominus de peculio
1 teneantur. h. d. ſecundum Iac. But. ¶ † Venio ad primam partem, ex qua no. iuris ordinem eſſe incipiendum, ad quod l. ij. ŝ. de ſta. ho. ⁊ habuiſtis no. in gl. rub. ŝ. de eo per quem fac. erit. quod
2 valet ad queſtionem ibi notatam. Nam queſtio † fuit de facto, an legitimus tutor excluderet a iudice confirmatum, ⁊ Mar. Sil. diſputauit hanc queſtionem in ſcholis, ⁊ determinauit cõfirmatum a iudice legitimo preferendum, quia lex dicit omnino confirmãdũ, ⁊ quod hoc lex velit, dicit ipſe, patet ex ordine titulorũ.